

Več spisov, v oceno poslane knjižice itd. je pošiljati na uredništvo — naročino. Reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanova ul. 6/A. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poština. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davak posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pošljite zanesljivo do 25. t. m. prijave naročnikov za 7. in 8. številko Zvončka

Stanovište k načelnim pitanjima predloga zakona o narodnim školama.

(Iz ankete UJU — Poverjeništvo Ljubljana.)

Lučenje školske uprave od političke.

Lučenje prosvetne uprave od političke državne uprave je tako općenito poznata i hitna potreba, da je ne treba još posebice na dugo i široko dokazivati. To pitanje je i zakonito moguće, jer takvo lučenje predviđa čl. 88. zakona o opštoj upravi.

Povest školstva jasno nam dokazuje, da je bilo spajanje školske uprave s političnom državnom upravom uvek na štetu školstva i prosvete. Moderne težnje prosvetne uprave svih država idu za tim, da se uvede školska i prosvetna samouprava, t. j. da njome upravljaju organi, koji su namešteni kod te struke te je potanko poznaju s obzirom na sve neprilike i unutarnji ustroj, s kojim imaju operirati. Moderne težnje idu i za tim, da se kao deo školske samouprave uvedu i učiteljske zbornice kao savetodavni inicijativni organi nadležnih upravnih prosvetnih faktora.

Spajanje dviju ili više manjih prosvetnih oblasti.

Po čl. 88. zakona o opštoj upravi neka se dozvoli spajanje dviju ili više prosvetnih oblasti u jednu prosvetnu oblast, jer veće jedinice kulturno lakše deluju i prosperavaju nego premalene kojima je osobito teško naći gospodarski temelji za kulturne institucije, koje je potrebno stvarati za čitavu prosvetnu oblast. Pa i zbog opštih gospodarskih i personalno - ekonomskih razloga taj će princip pospešiti i omogućiti dobru prosvetnu upravu.

Sreski školski odbori.

Analogno mesnom i oblasnom školskom odboru, koji su predviđeni u predlogu školskoga zakona neka se osnuje kao posredovno savetodavno telo sreski školski odbor.

Svaki srez ima svoj sreski školski odbor, koji sačinjavaju:

- sreski školski nadzornik,
- 4 učitelja, koje bira sresko nastavničko veće,
- 3 zastupnika sreske skupštine, koje ona bira iz svoje sredine,
- 1 školski lekar (sreski sanitetni referent),
- jedan ekonomski stručnjak, koje ga određuje oblasna uprava,
- jedan inženjer (sreski tehnički referent).

O sastavu i svakoj promeni u sreskom školskom odboru dužan je ovaj izvestiti oblasni školski odbor. Gl. čl. 86. Predsednik je sreski školski nadzornik, zamenika bira sreski školski odbor iz svoje sredine.

Sreski školski odbor ima svojega poslovođu, koji je upravitelj pisarne sreskog školskog nadzornika a mora biti iz prosvetne struke.

Za sreski školski odbor vrede sve tačke čl. 87. i 88. izuzevši tačke 6., dalje čl. 90., 91. in 92. Propisi za blagajnika su isti kao i za mesni školski odbor. U blagajnu sreskog školskog odbora idu sve novčane kazne, koje izriče oblasni školski odbor te po ovome zakonu ne pripadaju blagajni mesnog škol. odbora.

Sreski školski referent treba da posveti osobitu brigu školskom vrtlarstvu i podupire materijalno njihovo ustanavljanje i staranje.

Školski nadzor.

O školskom nadzoru zauzelo je učiteljstvo već ponovno svoje stanovište, a zanimalo se osobito s tim pitanjem na svojim zborovima, te ga je i preciziralo. Osnovno - školskom učiteljstvu treba da je otvoren put do svih položaja u prosvetnoj upravi, a nadzor osnovnog školstva neka vrši učiteljstvo samo. Izrekli smo se za učiteljske zbornice. Ministar

Prosvete gospodin Pribičević istaknuo je sam, da moraju stupiti na snagu ti principi i u prosvetnom zakonodavstvu što je i opetovano naglasio. Kao glavnu pogrešku predloga smatramo, da ne predviđa navedeno načelo te da je i školski nadzor osnovnih škola poverio srednješkolskim profesorima. Imamo mnogo dokaza iz prošlosti kako je štetilo, kad se je nadzor osnovnih škola poveravao profesorima, kako malo su se oni znali udubiti u ustroj i metodu poučavanja na osnovnoj školi ili je uopšte nisu poznavali te kakve pogreške su radili zbog toga kod nadzora i kako je slabo napredovala osnovna škola pod njihovim nadzorom i upravom.

Nadzor nad osnovnom školom neka vrše oni, koji poznavaju unutarnji ustroj i obučavanje te škole i koji su delovali u njoj.

Naš najveći glavni zahtev je, da se nadzor nad osnovnim školama mora poveriti isključivo u ruke priznatih stručnjaka iz redova osnovno - školskog učiteljstva.

Nekvalifikovano učiteljstvo.

Načelno smo za to, da se ispuste iz predloga sve takve odredbe, koje se tiču nekvalifikovanog učiteljstva. Ministar Prosvete već je izdao odluku, na temelju koje mora učiteljstvo, koje nema kvalifikacije, odnosno ispita zrelosti, da dobije još tokom ove školske godine a najkasnije do 1. septembra propisanu kvalifikaciju. Ako je g. ministar prosvete već izdao takvo naredjenje, zato nikako ne spadaju odredbe o nekvalifikovanom učiteljstvu u zakon.

Disciplinski propisi za učiteljstvo.

I. Naročiti disciplinski propisi za učiteljstvo neophodno su potrebni i u smislu čl. 170. zak. o činov. također mogući; zato zahtevamo za učiteljstvo naročiti disciplinarni postupak, koji mora da se temelji na školskom zakonu.

II. Naši najvažniji zahtevi su:

- Učiteljstvu neka sudi disciplinski senat, koji sastoji iz stručnjaka, a kojega članovi su:
 - šef prosvetnog odeljenja ili njegov zamenik;
 - prosvetni inšpektor (višji školski nadzornik);
 - sreski školski nadzornik ili njegov zamenik;
 - dva izabrana zastupnika učiteljstva;
 - disciplinski tužitelj iz redova osnovno - školskog učiteljstva, koji je stalno dodeljen prosvetnom odeljenju.

2. Prizivna vlast neka bude Ministarstvo Prosvete. Upravni Sud i Državni Svet neka presudjuje jedino u slučaju, ako se kod istrage kršio zakon.

3. Novčane kazne neka sasvim otpadnu.

4. Disciplinska istraga ne sme se započeti na osnovu anonimnih kleveta i nepotpisanih novinskih članaka.

5. Svaku klevetu neka primi optuženik odmah u ruke, da se o njoj izjavi treba da ima pogleda u sve akte pred disciplinskom istragom.

6. Istragu vodi sreski školski nadzornik uz pomoć izabranog učiteljskog zastupnika.

7. Istrage se imaju smatrati kao hitne i rešiti redovito najkasnije u roku od 3 meseca.

Komisijaska godišnja ocena.

Kao što je u predlogu zakona predviđena komisijaska ocena za stalnost, takva neka bude i godišnja ocena komisijaska, koja neka bude na temelju modernih načela ocenjivanja. Ta načela su:

Ocena mora da je javna i komisijaska. Učitelj ima pravo, da pogleda ocenu, on se može proti nepovoljne ocene žaliti i u slučaju potrebe zagovarati.

15% ubrojenih u penziju.

Nacrt zakona određuje, da se 15% ubraja istom nakon 35 godina službe u penziju. Na taj način postane potpuno iluzorna 32. godišnje službeno doba, koje predviđa školski zakon za penziju. Već je i Državni Svet izdao presudu, da se mora učiteljstvu uračunati 15% s 32 godine službe u penziju.

Stanovi u naravi.

Stanovi učiteljstva u naravi, osobito upraviteljev stan, neka se ne odbijaju od stanarine, jer školski upravitelji često primaju stanove u naravi od opštine kao otštetu za upravu školskoga imanja i za razne druge poslove, koje on obavlja u korist opštine. Pa ni država nije u pravu, da odbije taj iznos za stan, jer školske zgrade većinom nisu državna svojina, nego svojina dotičnih opština i prema tome ima učiteljstvo neko izuzeto pravo u tom pitanju osobito s obzirom na drugo državno činovništvo, koje ima od države stan u naravi.

Novčane kazni

Neka se uopšte otrpave iz zakona novčane kazne, koje se nalazu učiteljstvu u disciplinarnim propisima s odbačkom izvesnog dela plate, jer već sadašnje službene primadležnosti i tako ne zadovoljavaju eksistenčni minimum i jer ostale moderne države ne poznaju sličnih odredaba.

Komisijalni lekarski pregled.

Državna uprava predviđa besplatno lečenje državnoga činovništva u bolnicama, te time olakšava socijalni položaj činovništva u slučaju bolesti ali na drugoj strani predviđa takse za lekarski pregled u slučaju bolesničkih dopusta i prilikom penzionisanja, što nikako nije u skladu. Već do sada bili su svi pregledi činovništva i lekarska uverenja davana s strane državnih lekara besplatno, zato neka i školski zakon predviđa besplatan pregled i izdavanje uredovnih lekarskih uverenja za bolesnički dopust i penzionisanje.

Stečaj za upraviteljska mesta.

Čl. 67. ne obzire se na stečaje upraviteljskih mesta. Pošto je teško koga siliti za administrativne poslove, za koje nema svaki volje, sposobnosti ni ambicije, da bi radio kao pretpostavljeni svojim drugovima, moramo otkloniti podeljivanje upraviteljskih mesta bez stečaja. Zato neka se i službe školskih upravitelja raspisuju i podeljuju stalno po načinu kao i stalna mesta za učitelje.

Sreske učiteljske knjižnice.

Nacrt školskog zakona potpuno propušta s vida sreske strukovne učiteljske knjižnice, koje su za daljnju izobrazbu učiteljstva neophodno potrebite i koje već postoje u mnogim krajevima naše države.

Analfabetske škole.

Načelno moramo se izreći protiv uredbe analfabetskih škola i tečajeva, jer to na vanjski svet, koji dobije zakon u ruke, čini skrajnje neugodan utisak. Sve odredbe, koje se tiču analfabetskih tečajeva i škola, neka se unesu u prelazna naredjenja, da se tako ublaži slika analfabetizma u našoj državi i jer se nadamo, da će u doglednom času biti sasvim nepotrebno ustanavljanje analfabetskih tečajeva i škola u našoj državi, pa već radi toga spadaju ove odredbe

među prelazna naredjenja a ne u onaj deo školskoga zakona, koji određuje stalnu upravu i uređenje našega školstva.

Pripravni razredj za narodne manjine.

Načelno moramo se izreći protiv pripravnih razreda za narodne manjine, jer se time ograničava osamogodišnja obaveznost i stvara se neko posebno pogodovno pravo za narodne manjine.

Monopol školskih knjiga.

Odlučno odbijamo monopol na školske knjige, jer se time ograničava sloboda agilnim piscima školskih knjiga i preči slobodna konkurencija, što bi svakako bilo na štetu sadržaja školskih knjiga, a često na štetu i vanjskoj opremi.

Država ima dovoljno prilike, da štiti nacionalnu i državnu tendencu udžbenika te upliva na njihovu unutrašnju smer aprobacijom, koju ima potpuno u svojoj vlasti kao i uređenje samo odobrenih udžbenika u škole.

Pa i sa stanovišta, da država uređenjem monopola na školske knjige konkuriše tiskarskim i trgovačkim poduzetima, koja za svoj promet plaćaju visoke namete, bilo bi uvođenje potpunoga monopoliziranja i tiskanja udžbenika sa strane države, nemoralno.

Prehod nesposobnih učenika u više razrede.

Apsolutno se mora otkloniti princip, da se nesposobni učenici prepuštaju nakon jednogodišnjeg ponavljanja razreda u viši razred, pre no steku potrebno znanje, s kojim bi mogli slediti poučavanje u višem razredu. Na taj se način može utući učenikova individualnost i volja, jer je apsolutno isključeno, da bi deca mogla slediti poučavanje u višem razredu, ako nemaju za to dovoljno temelja u predjašnjem razredu. Iluzorno postane kod toga i ocenjivanje, koje time kao učevo i vaspitno sredstvo potpuno izgubi svoju svrhu. Deca, koja sa dvogodišnjim ponavljanjem ne uspevaju, spadaju u školu za manje nadarenu decu, da se s njima postupa po posebnim pedagoškim načelima, jer je uzrok njihovim slabim uspesima bez sumnje kriv kakav psihični defekt. Ali apsolutno mora biti isključeno, da se detetu, koje se usprkos ponavljanja razreda u 1. razr. ne nauči čitati i pisati svih slova i ne svlada operacije u brojnem opsegu do 10, dozvoli prehod u viši razred. Takvo dete neće nikada napredovati u višim razredima, zato apsolutno spada u školu za manje nadarenu decu. Iz tih razloga mogao bi se prehod nesposobnih učenika u viši razred dozvoljavati najviše od 3. razr. dalje.

Iskorišćivanje dece za obrtne i industrijske svrhe.

U čl. 46., 3. odlomak potrebna je jasna definicija izrazu »radionici«, jer nastaje opasnost, da se ne bi na temelju te odredbe izrabljala deca za rad u obrtnim i industrijskim poduzetima. Najzgodniji izraz za to bio bi »uposlivanje dece za kućne radove«, ako se već dozvoljava školska polakšica s potrebnim prekinućem pouka, proti kojemu smo principi-elno u interesu školstva, kao što smo proti svakoj polakšici pouka.

Svečani ispiti koncem školske godine.

Sa stanovišta modernog vaspitanja treba nastupiti proti svakojakim ispitima, te treba i delovati na tome, da ih se otpravi. Tako treba smatrati i svečane ispite za zastareo izgojni način, odnosno sredstvo, koje se ima prema zahtevima modernoga vaspitanja odlučno otkloniti.

Takve su ispite već davno opravile sve moderne države kao Francuska, Švica, Engleska, Čehoslovačka itd.

Odlikovanje odnosno kažnjavanje školske dece

Određbe čl. 61., 1. i 2. odlomak uzgojno su reakcionarne te nikako ne spadaju u zakon, jer moderne države i moderno uzgojslovje ne pozna sličnih sredstava, a najmanje pak, da bi se ona zakonom propisivala.

Kažnjavanje školske dece za izostajanje.

Zakonom čl. 55. određuje se, da novčanu kaznu za izostajanje školske dece izriče mesni školski odbor. Ta dužnost nek se prenese na sresku školsku oblast, jer bi kažnjavanje sa strane mesnog školskog odbora, kojega je član takodjer školski upravitelj, bilo na štetu naklonosti pučanstva prema školi i učiteljstvu te bi to rodilo lokalnim nezadovoljstvom, dapače i ličnom mržnjom.

Ocenjivanje školske dece.

Čl. 56. spada više u naredjenje nego u zakon.

Celodnevna školska obuka.

U čl. 47. otpade prvi odlomak s obzirom na one škole, koje imaju nedeljeno dopoldnevno poučavanje.

Kazne za školskog upravitelja.

Čl. 60., 5. odlomak spada u disciplinarne propise u koliko se tiče školskog upravitelja.

Netačni izrazi u nacrtu zakona.

Izrazi »itd.« i dr. . . . nek se ispuste iz zakona, jer mogu zavesti na razna tumačenja, koja zakonodavac nije nikad predvidao. To se može nadomestiti tako, da se navedu zamišljene uredbе i izrazi, jer smatramo stilizaciju zakona za nešto stalno, izvesno, s matematičnom tačnošću.

Koroško ljudsko štetje — velika uradna sleparija.

Dolgo so cvrli in pekli materijal ljudskega štetja v letu 1923., končno je rezultat po običajih objavil časopis »Carinthia«. Naravnost gorostasne so številke, ki jih je zmrčvaril »Državni urad za statistiko na Dunaju« na podlagi napacnih podatkov, ki so jih dognali števni komisariji. »Politično in gospodarsko društvo« v Celovcu je svoječasno proti postopanju števni komisarijev protestiralo in »Koroški Slovenec« je objavil nekaj tako drastičnih slučajev, da se nam sedaj ni treba čuditi nad rezultati.

Potvarjanje je tako očividno, da dogane številke vsak človek domačin ovrže z lahkoto.

Vzemimo »Podjunsko dolino«. Bistrice 474 Nemcev, Libuče 567, Blato 300, Žrabeč 54, Potoče (Libelče) 151, Bela 345, Zitare vas 273, Škocjan 384, Rikarje vas 898, Globasnica 490, Galicija 424, Doberla vas 1876. Kje so se ti Nemci vzeli? Pred in med vojno jih ni bilo in tudi sedaj jih ni! Če se najde v kaki občini kak Nemec, tedaj je to uradnik ali priseljencec, ali pa orožnik. Niti vsi učitelji niso Nemci, saj se jih je mnogo priselilo iz Jugoslavije. Domačini niso Nemci! Rajna Avstrija je pri vsakem štetju pogoltnila nekaj tisoč Slovencev, a sedaj pa ima še vse drugačen apetit. Dobro da ni vseh pojedla — ker tedaj bi ji gotovo obležali v želodcu.

Če je slovenski živelj že v ti dolini, ki je popolnoma kompaktno slovenska, tako decimiran, kako šele izgleda severno Drave. Le občina Sv. Peter na Vašnjah, kjer je kakih 20 Nemcev, je še osta-

la s 50%! Povsod drugod pa že Slovenec skoraj ni. In vendar so tudi tu Slovenci kompaktno naseljeni in se o tem vsak lahko prepriča. Nemškutarija na tem vsem ne spremeni ničesar.

Druga enako velika humparija pa je, da je izdelal v propagandne svrhe največji Slovenožerec, zgodovinar dr. Martin Wutte, na podlagi novega ljudskega štetja ročni jezikovni zemljevid Koroške (merilo: 1:400.000). Mesto da bi kot strokovnjak nastopil proti taki potvoritvi — jo sam širi. To pač zgodovinarju ne dela časti!

Zemljevid je tehnično dobro izdelan in zelo pregleden, ker kaže vse meje posameznih občin na slovenskem ozemlju. Poleg imena občine je z raznimi rudečimi (nemški) in modrimi (slovenski) pikami na enostaven način označeno število Nemcev in Slovencev. Po ti risbi so Slovenci, kot kompaktno naseljen narod, na svoji zemlji manjšina! Novo je, da so gore in večji gozdovi zaznamovani z zeleno barvo, to pa je v slovenskem ozemlju južno Drave, dočim je severno označena le z malo liso Svinska planina, tako da je naseljeno slovensko ozemlje močno okrnjeno.

Iz vsega tega, iz pisave časopisov in intervencij poslancev je razvidno, kako smotreno delajo složno vsi faktorji, društva, osebe in oblasti, bodisi na šolskem, političnem in gospodarskem polju, da predočijo svetu hitro umiranje Slovencev.

Kakšno pa je naše propagandno delo? N.

zveznega kancelarja Rameka moram predvsem izjaviti, da so bili nemški paralelni razredi na nekaterih naših srednjih šolah zatvorjeni zato, ker število šolske dece ne odgovarja zahtevam naših šolskih zakonov, ker nemško prebivalstvo želi pouk v državnem jeziku, da bi se nemška deca na ta način prej naučila državnega jezika, kar je našim nemškim sodržavljanom tudi iz gospodarskih razlogov nujno potrebno. Tudi mi z ničemer nismo obvezani, da vzdržujemo srednje šole z nemškim učnim jezikom. Te zatvoritve nisem jaz nikdar prikazal kot retorizijo radi neugodne situacije, v kateri se nahajajo slovenske manjšine v Avstriji glede javnega pouka, da bi se taka retorizija mogla pojasniti z dosedanjimi razmerami slovenskega šolstva v Avstriji. Nikako čudo torej ni, da se je pojavilo v naših novinah tako

pojasnjevanje. G. zvezni kancelar Ramek je sicer izjavil, da imajo naši rojaki na Koroškem okoli 80 utrakvističnih šol. Kdor pa pozna značaj teh šol, je na čistem glede tega, da so te utrakvistične šole, proti katerim so se že v bivši avstro-ogrski državi vršile tolike borbe, pravzaprav nemške šole, na katerih uče nemški učitelji v nemškem jeziku, da se slovenščina uporablja samo pri prvem pouku, kolikor je potrebna, da se šolska deca nekoliko sporazume z učitelji. Tudi učne knjige so na teh šolah, razen ene predvojne dvojezične, sestavljene izključno v nemškem jeziku. Značilno je, da je nemški Schulverein, ki deluje za germanizacijo proti narodnim manjšinam, za svoje šole uvedel iste utrakvistične šole. Položaj nemške manjšine v naši državi je glede javnih šol tak, da ne more biti boljši. V vsaki občini, v kateri živi nemški element, posluje osnovna šola v nemškem učnem jeziku z učitelji nemške narodnosti. Vse te šole vzdržuje država, ki tudi obenem plačuje učne moči, kakor ostale državne učitelje. V naši državi je okoli 220 nemških osnovnih šol s 623 oddelki, pet srednjih in meščanskih šol s 53 oddelki (po zatvoritvi nemških višjih razredov v Vršču, Novem Vrbasu, Novem Sadu in Pančevu) ter 49 otroških zabavišč. Na teh zavodih deluje 797 učiteljev in 62 vrtnaric. Dočim je nemško šolstvo v naši državi tako, pa Hrvat v Burgenlandu in Slovenci na Koroškem nimajo pravzaprav niti ene osnovne šole v maternem jeziku. G. zvezni kancelar Ramek izjavlja, da so naši rojaki v Avstriji s stanjem javnih šol lahko zadovoljni. To pomeni, da bi tudi naši Nemci bili zadovoljni, ako bi jim mi namesto osnovnih šol z nemškim učnim jezikom dali utrakvistične takega tipa, kakor obstoje za Slovence v Avstriji. Jaz se bom za to vprašanje zanimal in sem odločen zado- stiti potrebam naših državljanov nemškega jezika, da se jim kot državljanom skoro čisto jugoslovenske države omogoči popolnoma se priučiti našemu državnemu jeziku, ki ga v življenju neobhodno potrebujejo. Tega v popolnoma nemških šolah ne morejo doseči, ker se v njih poučuje državni jezik samo kot obilgaten predmet. Ta argument, s katerim g. zvezni kancelar Ramek opravičuje utrakvistične šole za Slovence v Avstriji, se popolnoma lahko porabi tudi za Nemce v naši državi, katerim je naš jezik prilično toliko potreben, kolikor avstrijskim Slovincem Nemški.

—r Članek v pomoč narodnim manjšinam je napisal v milanskem »Corriere della Sera« senator Luzzatti. Poziva Društvo narodov, da naj pomaga preganjanim narodnim manjšinam. Posebno

zatiranje manjšin vidi Luzzatti na Balkanu in v Nemčiji. Tej krutosti treba narediti konec, tajo izvaja italijanski gospod senator. Voditelji Društva narodov bi morali pomisliti, kaj se lahko izcim iz narodnega in verskega zatiranja. Ko senator Luzzatti, v javnosti sicer zelo čislani mož, tako deklamira o potrebi varstva za manjšine po Evropi, se pa prav nič ne zmeni za krivice in tiranstva, katerim sta izpostavljeni jugoslovenska in nemška manjšina v Italiji! Položaj narodnih manjšin v italijanski državi je mnogo slabši nego položaj manjšin v marsikaki drugi evropski državi. Dejstvo je, da Slovani najbolj upoštevajo varstvo manjšin in dejstvo je dalje, da se v Jugoslaviji celo z renitentnimi manjšinami kulantno postopa. Italija si je nadela madež, da je zaprla manjšinam šole v njihovem materinskem jeziku in jim odprla potujočevalnice; iz vseh uradov je pregnala jezik manjšin in izganjala celo iz cerkve. Ali gospod senator Luzzatti morda nič ne ve o tem? O, dobro ve vse, toda enako trdijo fašisti in nefašisti, da uživajo manjšine vse pravice in da je šolska politika državna potreba. Nič ni vreden Luzzattijev članek, ker se ne ozira na krivice, ki jih trpe manjšine v Italiji. Iz inozemstva mu doni na članek odgovor: Luzzatti, pometaj pred svojim lastnim pragom!

Splošne vesti.

— Naše dopisnike opozarjamo, če bi se ponovil slučaj, da bi jih kdo uradno zasliseval zaradi nepodpisanih ali šifriranih dopisov v Učiteljskem tovarišu naj izjavijo, da se je v tem slučaju obračati edino le na uredništvo Učiteljskega tovariša, ki je po zakonu odgovorno za dopise, in se nahaja v Ljubljani. Odklonijo naj izjavo, da bi bili v kaki zvezi z dopisi. Uredništvo bo v vsakem slučaju čuvalo uredniško tajnost, posebno pa proti tako reakcionarne postopanju, kakor so uradne poizvedbe za dopisniki nepodpisanih dopisov.

— Nekaj o močnatosti ter stanovski zavednosti in disciplini. »Jutro« je prineslo v svoji 59. številki kratko poročilo o zborovanju mariborskega učiteljskega društva. To poročilo pa ni imelo namena informirati javnosti o našem strokovnem in kulturnem delu, kakor bi pričakovali, ampak je bil zgolj nemožat izpad, najbrž plod onemogle osebne mržnje napram našem občespoštovanemu in zaslužnemu tovarišu Hrenu. Najbolj žalostno na celi stvari pa je dejstvo, da je izšla ta notica nedvomno iz naših vrst, kajti kdo bi sicer vedel, kaj se razpravlja na naših zborovanjih. Opetovano smo že naglašali, naj se strogo stanovske in strokovne zadeve ne objavljajo v političnih časopisih, kajti javnost ne razume naših teženj vselej

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Minister prosvete g. Pribečević o nemškem šolstvu v Jugoslaviji. Povodoma govora avstrijskega zveznega kancelarja g. Rameka v avstrijskem parlamentu, nam je dal g. minister prosvete Pribečević nastopno izjavo: Avstrijski zvezni kancler Ramek je v dunajskem parlamentu pa interpelacijo poslanca Hampla o zatvoritvi nemških paralelnih razredov na nižjih srednjih šolah izjavil, da je naročil avstrijskemu odpravniku poslov v Beogradu, naj vložijo protest za slučaj, ako sem jaz to zatvoritev obrazložil s postopanjem avstrijskih oziroma koroških šolskih oblastev napram slovenskim manjšinam na Koroškem. Povodom tega govora avstrijskega g.

LISTEK.

Vtisi in reminiscence z učiteljskega zborovanja.

Naš branik ni morda še nikoli zahteval toliko odločnih borcev, kot danes, ker ni bil naskok na veži, ki nas družijo in vežejo, še nikoli tako ljut, kot sedaj; in; morda ni bilo še nikoli toliko pasivnosti in toliko galerijsko razpoloženega občinstva med nami, kot v teh dneh. Dobrna polovica je doma, da izza zapeka kuka, kako se bo kaša skuhalo! »Saj skuhalo se bo tudi brez nas, — in če bo prevroča, si usten, mi zapečkarji, ne bomo oparili; če bo pa užitna, je bomo deležni! Saj smo tovariši — za vse enake pravice!«

Na skupnem ognjišču vre. In v loncu se nekaj smodi. Kdo neki je kriv? »Lonec, pravimo mi in vilhamo nosove, pa loncu vode ne dolijemo.

Če riba pri glavi smrdi, ni riba nič dragocenejša od njene glave. Za ceno hlantanja po dobrem prigrizku, smo pozabili dihati s škrkami. Ideal, naš najdragocenejši nakit, je otopel v borbi za kruhek. Nezaupanje in nevera pa ne veže!

»Hočemo zastopnika pri oblasteh!« V tem »hočemo« je izražena vsa naša šibka odporna sila! Naše roke so proste, naša muskulatura prožna: ko bi se le enkrat napela za vse kar je resnično in pravo, bi spoznali vso nevrednost in nepotrebnost tega vzklaka!

Prvi molči zaradi izkušenj: kdo je za njimi in kdo ni? — drugi molči, ker se boji, da se mu beseda ne prenese in preobrne, da je več ne spozna, ker je zadočila nasproten pomen itd. Vsi so dobri s katerimi govoriš in vsi slabi o katerih govoriš!

Največja naša dobrina je bila, da smo soodločevali, ko so nam rezali kruh. Pri tem pa smo izgubili razum, srce in pa ljubezen, kajti vsi bi radi rezali!

Naše perilo se kaj rado pere v neprijaznih vodah. Če ni umazano, se pa prej umaže! Senzacije in pikanterije žejna publika pa stoji ob bregu in se gustira. Kar je vode potrebne, naj se pere, a pere naj se tako, da ne bo še bolj umazano! In pere naj se v lastnem potoku, ki imej vsak stezo izhojeno vanj.

J. R.

Aforizmi in rekla iz življenja.

Kdo je kriv in kdo ne, se vprašamo! Med krivimi je večina, ker kriv je vsakdo, ki nemo stoji ob strani in se okorišča le od dela svojih tovarišev in jim ne pomaga ter dovoljno ne podpira skupnih stremeljenj. Ti vsi so krivi ravno tega — čez kar največkrat zabavljajo! Zato: delajmo pozitivno in skušajmo ustvariti, kar manjka in dopolniti, česar pogrešamo!

Vprašajmo se vedno: delamo li pozitivno ali negativno — zidamo, ali podiramo?

Nekaj bo pa le organizacija kriva: preveč se je ozirala na zadeve in koristi osebnega značaja, v katerih so se obračali člani do nje; pri tem je večina pozabila na splošne, vsem skupne interese in zadeve, kar je pravzaprav prva in prava ter glavna naloga organizacije.

Vsakdo vidi le pravice, a pozablja na dolžnosti, ki naj bi veljale le za druge.

Poglejmo v notranjost, če ni egoistični materializem prevladal altruizma, ki bi moral vladati v naših vrstah.

Cinizem je poteza značaja — je znak razkrajačice se notranjosti, razvalina na kateri ne bo kalilo dobro seme. Cinik- učitelj ni sposoben za ustvarjanje in pozitivno delo: za dušo otroka je — slana.

Ne ruši starega, obstoječega, dokler nisi na isto mesto postavil novega, boljšega!

Pravega idealizma, požrtvovalnosti ni več, tožijo stari tovariši; to je znak dobe — kuga, ki bo rodila spoznanje, ko bo še slabše kakor sedaj.

Včasih so bila idealna stremljenja organizacije najvišja, danes so materialna, in to je zlo, ker se že v dušo vinca vseje materializem mesto idealizma.

Ošabnost in prezirljivost med tovariši in tovarišicami je znak plitvega uma ali visoke domišljavosti.

Mi ne maramo onih, ki pristopajo v našo organizacijo z avoljo tega, da bi dobili kako boljše mesto, pa tudi ne tistih, ki izstopijo iz organizacije, če mesta ne dobe. Načela naj veljajo!

L. J.